

FOR 1997-09-01 nr 1000: Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon.

DATO:	FOR-1997-09-01-1000
DEPARTEMENT:	MD (Miljøverndepartementet)
AVD/DIR:	Dir. for naturforvaltning
PUBLISERT:	Avd I 1997 1869
IKRAFTTREDELSE:	1997-09-01
SIST-ENDRET:	FOR-2005-03-18-242 fra 2005-04-01
ENDRER:	FOR-1984-04-16-1060
GJELDER FOR:	Norge
HJEMMEL:	<u>LOV-1981-05-29-38-§14, LOV-1981-05-29-38-§14a, FOR-1982-04-02</u>

INNHold

Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon.

I. Generelt¹

II. Felling av viltarter som gjør skade¹

III. Felling av viltarter som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon¹

IV. Viltfondets eiendomsrett¹

V. Straff

VI. Klageadgang

VII. Ikrafttreden

Retningslinjer for felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon

Generelt

Generelle vilkår for skadefelling

Noen skadetyperedefinisjoner

Felling etter forskriftens pkt. II A

Generelt om forskriftens pkt. II B, C og D

Felling av viltarter etter pkt. IV

Metoder ved felling av skadegjørende viltarter

Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon.

Fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning 1. september 1997 med hjemmel i lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 14 og § 14a, jf. kgl.res. av 2. april 1982. Se også utfyllende kommentarer etter forskriftsteksten. Endret 28 april 2004 nr. 674, 18 mars 2005 nr. 242.

I. Generelt¹

1. Avliving av viltarter i medhold av denne forskrift skal skje sikkerhetsmessig og humant forsvarlig.
2. Før felling plikter eier, bruker eller rettighetshaver i rimelig utstrekning å forsøke andre tiltak for å avverge skader eller redusere predasjon.

3. Avlives et mordyr i yngletid bør avkommet av dyrevernmessige hensyn om mulig avlives.

1 Se også kommentarer etter forskriftsteksten.

II. Felling av viltarter som gjør skade¹

A. Hettemåke, fiskemåke, gråmåke, svartbak, bydue, ringdue, svarttrost, gråtrost, måltrost, rødvingetrost, skjære, kråke, ravn, gråspurv, hare, rødrev, røyskatt, mink, mår og grevling, kan felles uten særskilt tillatelse hele året av eier/bruker/rettighetshaver eller den han bemyndiger når disse gjør skade av vesentlig økonomisk betydning på en eller flere av følgende verdier: Hus, hage, åker, plante- eller frøkultur, aktivt drevne egg- og dunvær, pelsdyrfarm, fjørfeoppdrett eller viltoppdrett.

B. Kommunen kan gi tillatelse til felling av følgende viltarter når disse gjør skade: Storskarv, toppskarv, gråhegre, grågås, kanadagås, ærfugl, siland, laksand, tjeld, krykkje, grønnspekk, svartspekk, flaggspekk, kjøttmeis, kaie, kornkråke, stær, pilfink, bokfink, bjørkefink, grønnefink, dompap, gulspurv, viltlevende kanin og ekorn.

Kommunen kan også gi tillatelse til felling av arter nevnt under pkt. A, ved andre skadetilfeller enn de som framgår av bestemmelsen.

Kommunen kan tillate hijakt på rødrev dersom denne forårsaker vesentlig skade på beitende bufe.

C. Fylkesmannen kan gi tillatelse til felling av følgende viltarter når disse gjør skade: Knoppsvane, kortnebbgås, hønehauk, spurvehauk, makrellterne, rødnebbterne, flaggermus og oter, samt stripegås, snøgås og kvitkinngås i fylkene Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Oslo og Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark.

D. Særlige tilfeller: Direktoratet kan i andre særlige tilfeller gi tillatelse til felling av viltarter som gjør skade.

0 Endret ved forskrifter 28 april 2004 nr. 674, 18 mars 2005 nr. 242.

1 Se også kommentarer etter forskriftsteksten.

III. Felling av viltarter som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon¹

Fylkesmannen kan etter skriftlig søknad gi tillatelse til felling av viltarter utenom ordinær jakttid for arten, dersom disse vesentlig reduserer andre arters reproduksjon. Slik tillatelse kan bare gis i tilknytning til planmessige og faglig velfunderte tiltak, hvor predasjonen medfører vesentlig økonomisk skade på jaktbare viltarter av næringsmessig verdi, eller der predasjon truer med vesentlig desimering av lokale bestander.

1 Se også kommentarer etter forskriftsteksten.

IV. Viltfondets eiendomsrett¹

Kongeørn, hønehauk, flaggermus og oter som felles som skadevilt i medhold av denne forskrift er Viltfondets eiendom. Den som feller disse arter skal ta vare på dem så de ikke utsettes for skade, og gi melding til fylkesmannen. Etter nærmere bestemmelser fra fylkesmannen eller direktoratet kan også andre arter kreves innlevert.

1 Se også kommentarer etter forskriftsteksten.

V. Straff

Overtredelse av bestemmelsene i denne forskrift straffes etter straffereglene i viltlovens § 56.

VI. Klageadgang

Vedtak fattet i medhold av denne forskrift kan påklages i samsvar med forvaltningslovens regler.

VII. Ikrafttreden

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift av 16. april 1984 nr. 1060 om felling av viltarter som gjør skade.

Retningslinjer for felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon

Generelt

En rekke arter kan volde skade på næringsinteresser, eller representere en potensiell eller akutt fare for skade på viktige samfunnsinteresser. Det er derfor et svært vidt spekter i arter, skadetyper, skadetidspunkt mv. Alle nødvendige avveininger i slike saker kan ikke detaljreguleres i en forskrift. Det forutsettes derfor at både de som utsettes for skade, og de ulike myndighetsnivå som gir tillatelse, legger til grunn at skadefelling bør unngås dersom andre løsninger kan redusere eller eliminere skadeproblemet.

Dersom skadefelling likevel skal iverksettes er det viktig å presisere at dette representerer et unntak fra viltlovens generelle fredningsprinsipp, og fra prinsippet om at viltartene i størst mulig utstrekning skal være fredet i yngletiden. Forskriften er fastsatt i medhold av viltlovens § 14 og § 14a, og angir hvilke viltarter som kan felles. For de tilfeller der det ikke foretas en vurdering av skadetype av et offentlig organ, jf pkt. A, er det angitt hvilke skadetilfeller som gir grunnlag for felling. Fredningsprinsippet er grunnlaget i viltlovens § 3, og i Ot.prp. nr. 54 (1992-93) er prinsippet om yngletidsfredning sterkt understreket. Dette gjenspeiles også i gjeldende jakttingsforskrifter. På denne bakgrunn må forskriften fortolkes og praktiseres slik at det oppnås størst mulig sikkerhet for at de individer som faktisk forårsaker skaden, også er de som felles.

Hjemmelen i viltlovens §§ 14 og 14a er likevel ikke begrenset til individer som gjør skade. Det er tilstrekkelig at det dreier seg om individer av en art som oppfyller skadekriteriet.

Generelle vilkår for skadefelling

Det er direktoratets forutsetning at felling av skadegjørende vilt skal være ett av flere virkemiddel for å hindre eller begrense skader. Det er likevel et ufravikelig prinsipp at forskriften ikke praktiseres slik at det medfører en uthuling av lovens fredningsprinsipp. Det er derfor nødvendig at visse kvalifiserte krav må være tilfredsstillt før eventuell felling iverksettes.

Viltlovens § 14 setter krav om at skade skal ha skjedd. Dette må forstås slik at skaden skal ha oppstått i inneværende sesong, og i et omfang som er av vesentlig økonomisk betydning for den skadelidte, eller som vil få tilsvarende betydning dersom skaden fortsetter.

I tillegg til lovens bestemmelser, er det i forskriften fastsatt regler som bl.a. angår selve avlivingen:

1. Avliving av skadegjørende viltarter skal skje sikkerhetsmessig og humant forsvarlig.

For de arter der det i medhold av forskrifter om våpen og ammunisjon til storviltjakt og til småviltjakt m.v., er fastsatt bestemmelser om våpen og ammunisjon, plikter den enkelte i likhet med ordinær jaktutøvelse å følge disse. Flere av artene som er listet opp i forskriften har ikke jakttid. Følgelig foreligger heller ingen bestemmelser om bruk av våpen og ammunisjon for felling av disse artene. Det er derfor nødvendig å nytte en sammenlignende forskriftstolkning. Man ser hvilke krav som gjelder i våpen- og ammunisjonsforskriften for nærstående arter med omtrent samme størrelse. Den enkelte plikter å følge de bestemmelser som framkommer ved en slik sammenlignende tolkning.

Vi gjør oppmerksom på at innenfor tettbygd strøk, er bruk av våpen i alminnelighet forbudt i medhold av gjeldende politivedtekter. I slike områder plikter den enkelte å innhente politimyndighetenes tillatelse til bruk av våpen før felling foretas.

2. Før felling plikter eier, bruker eller rettighetshaver i rimelig utstrekning å forsøke andre tiltak for å avverge skader eller redusere predasjon.

Den skadelidte skal i rimelig utstrekning ha gjennomført tiltak for å hindre/begrense skaden.

Hva som forstås med rimelig utstrekning, vil til enhver tid være gjenstand for skjønn.

Momenter som bør vurderes er om tiltakene vil medføre:

- a) en vesentlig økning i arbeidsinnsatsen,
- b) investeringer som vil medføre vesentlige økonomiske utlegg.

For en rekke skadeformer vil det være mer eller mindre praktisk umulig å gjennomføre effektive tiltak. I slike tilfeller må en akseptere at det er urealistisk å sette krav om at forebyggende tiltak er gjennomført.

3. Avlives et mordyr i yngletid, bør avkommet av dyrevernmessige hensyn om mulig avlives.

Skadefelling er det vesentligste unntaket fra prinsippet om yngletidsfredning. Det er derfor uunngåelig at en som ledd i en skadefelling kan komme til å felle et mordyr på et tidspunkt da avkommet er fullstendig avhengig av moren for sin videre eksistens. I tillegg til alminnelig dyrevernhensyn, fastsetter ovennevnte bestemmelse en plikt til å forsøke å avlive avkommet der dette er mulig.

Noen skadetyperedefinisjoner

I forskriftens pkt. A er det listet opp noen skadetyper, og i det følgende er noen av disse konkretisert.

Hage: med hage menes også bærbusker og frukttrær.

Pelsdyrfarm: intensivt drevet landbruksnæring, f.eks. oppdrett av rev, mink, ilder.

Viltoppdrett: viltfarmer hvor en driver oppdrett av f.eks. skogshøns, ryer, hare, hjortevilt.

Fjærkre: hønseri, tamgjess, dueslag, andeoppdrett, kalkun.

Felling etter forskriftens pkt. II A

Retten til og ansvaret for å vurdere om skadefelling skal iverksettes er etter denne bestemmelse direkte tillagt grunneier/bruker/rettighetshaver. Begrunnelse for dette ligger på flere plan. De viltartene som er nevnt i punkt A oppfyller de nevnte skadekriterier regelmessig og i relativt stort omfang. Samtlige arter har i tillegg en god bestandssituasjon. På denne bakgrunn er det ingen betenkeligheter med å la grunneier/bruker/rettighetshaver få ansvaret for å sette iverk skadefelling. Forutsetningen er imidlertid at skadefelling skal begrenses til å hindre gjentakelse av oppstått skade.

Det må med andre ord ha skjedd faktisk skade av et visst omfang, jf de generelle merknader foran. Det må også ha vært forsøkt å avverge skaden dersom dette er praktisk og økonomisk mulig. Det er ikke forskriftens intensjon å tillate avlaving av arter ved ethvert skadenivå. For enkelte verdier må en viss skade påregnes og tolereres. Felling etter pkt. II A innebærer at grunneier/bruker/rettighetshaver i ettertid må kunne påvise at han faktisk har vært utsatt for skade av vesentlig økonomisk betydning.

Grunneiers/brukers/rettighetshavers rett til å sette i verk skadefelling gjelder bare på egen grunn. Enhver felling som foretas skal skje innenfor de rammer som er fastsatt i forskrift og retningslinjer. Grunneier/bruker/rettighetshaver har ansvaret for at fellingen skjer i en konkret skadesituasjon på selve skadestedet. Fellingen skal i størst mulig utstrekning ramme det eller de individer som faktisk gjør skade.

Generelt om forskriftens pkt. II B, C og D

Skadesituasjoner og søknad om skadefelling er ofte akutte og skal behandles som hastesak av vedkommende forvaltningsorgan. Søknaden skal være skriftlig og angi hva det er skade på og i hvilket omfang, hvor skadestedet er og hvilke forebyggende tiltak som er forsøkt for å forhindre/ redusere skadeomfanget. Det bør også opplyses om det har vært skader tidligere år.

Vedkommende forvaltningsorgan skal på bakgrunn av søknaden vurdere om grunnlaget for å gi tillatelse er tilstede.

Artene nevnt under disse punktene har en høyere vernestatus enn arter nevnt under pkt. A, og det skal følgelig foreligge en konkret vurdering fra vedkommende organ før felling eventuelt kan iverksettes. At avgjørelsesmyndigheten er tillagt tre ulike forvaltningsnivå gjenspeiler det samme forholdet.

Det forvaltningsnivå som har avgjørelsesmyndighet, skal tilrettelegge grunnlaget for en forsvarlig avgjørelse i tråd med vanlige prinsipper for offentlig saksbehandling.

Forvaltningsorganet skal fastsette særskilte vilkår for en eventuell tillatelse, herunder:

1. Antall individer av en bestemt viltart som kan felles

Antallsbegrensning fastsettes etter en nærmere vurdering av skadens omfang og betydning i forhold til viltartens bestandssituasjon i kommunen, fylket eller landet. Hensikten med forskriften er ikke å åpne for mulighet til generell bestandsdesimering av de arter som er nevnt i forskriften.

2. I hvilket nærmere avgrenset området fellingstillatelsen er gyldig

Tillatelsen til felling av skadegjørende vilt gjelder i utgangspunktet for søkerens egen eiendom. Fellingstillatelsen bør imidlertid avgrenses til å gjelde den lokalitet der skade faktisk skjer. Dersom tillatelsen gjelder et avgrenset område med flere grunneiere, må samtlige berørte grunneiere gi samtykke til felling på sin del av området.

3. I hvilken tidsperiode fellingstillatelsen er gyldig

Tidsbegrensning for fellingstillatelsen skal vurderes og eventuelt fastsettes til den periode skade faktisk skjer. Enkelte fuglearter kan opptre i hekketiden på en slik måte at det er vanskelig å skille mellom hekkende og ikke-hekkende individer. Dersom skaden ikke er så omfattende at dette hensyn går foran, bør ingen arter felles i yngletiden. Hvert enkelt skadetilfelle skal underlegges en selvstendig vurdering. Det skal derfor ikke gis flerårige tillatelser.

4. Hvem tillatelsen gjelder for

Det er i utgangspunktet ikke noe i veien for å gi fellingstillatelse til flere grunneiere/brukere/rettighetshavere under ett etter søknad, dersom skadekriteriene er oppfylt for alle eiendommene.

Forvaltningsmyndigheten må da i samarbeid med søkerne fastsette hvem som skal stå som ansvarlig for at felling organiseres og iverksettes i samsvar med tillatelsen. Fellingstillatelsen utstedes til søker, som selv er ansvarlig for at felling gjennomføres i tråd med forskriften og eventuelle vilkår satt av forvaltningsmyndigheten. Søker bærer selv eventuelle kostnader med felling og eventuell ivaretagelse av felt vilt. For arter som kreves innlevert skal søker ivareta viltet slik at eventuell økonomisk eller vitenskapelig verdi ivaretas.

5. Rapporteringsplikt

Det bør fastsettes at enhver gitt fellingstillatelse i medhold av forskriftens pkt. B, C og D skal medføre en plikt til å rapportere om utfallet av felling. Det vises også til forskriftens pkt. IV hvor det framgår hvilke arter som skal tilfalle viltfondet.

Felling av skadegjørende viltarter må følge reglene for jaktutøvelse som er fastsatt i viltloven med forskrifter. Fellingstillatelsen bør gi opplysning om våpen og ammunisjonsbestemmelser, tillatte fangstredskaper m.v. DN presiserer at bruk av kunstig lys eller motorisert kjøretøy/fartøy ikke er tillatt brukt under skadefelling.

Foruten foranstående betingelser og vilkår, må fellingstillatelsen gi opplysninger om klageadgang til overordnet forvaltningsmyndighet.

Betinget fellingstillatelse

En fellingstillatelse skal primært være begrunnet utfra en akutt skadesituasjon. Muligheten bør likevel holdes åpen for at en i unntakstilfeller kan gi fellingstillatelse på bakgrunn av tidligere skadeproblem. I slike tilfeller bør det gis betinget fellingstillatelse som iverksettes først når skadene igjen oppstår. Slike betingede fellingstillatelser kan gis av kommunen, fylkesmannen eller direktoratet. Ved bruk av betinget fellingstillatelse kan det knyttes særlige vilkår til denne.

Trekkende arter

Trekkende arter er ofte et vanskelig problem i skadesammenheng. Skadeforløpet arter seg ofte på to ulike måter, avhengig av om arten er på trekk og bruker vedkommende lokalitet som rasteplass, eller om det aktuelle området nyttes som overvintringsbiotop. I begge tilfeller er det høyst tvilsomt om skadefelling gir den ønskede effekt uten at dette legges opp som en intensiv og vedvarende avskyting. Sistnevnte løsning ligger klart utenfor forskriftens ramme og skal ikke godkjennes.

For en del av de artene dette gjelder, bør innsatsen konsentreres om forebyggende tiltak. Gjennom slikt arbeid bør det være mulig å få skadene ned til et minimum. Unntaksvis kan det også her være aktuelt med enkelttillatelser.

Forvaltningsnivåenes myndighet

Kommunen kan gi tillatelse til felling av alle arter under pkt. A, dersom de volder skader eller problemer som ikke er nevnt under pkt. A. Sanitære problemer eller skader av helsemessig karakter er viktig i denne sammenheng. Skader av helsemessig karakter kan være støy av et slikt omfang som påvirker folks behov for hvile, eller som gir en subjektiv følelse av ubehag. I slike saker er det naturlig at kommunens viltorgan samarbeider med de lokale helsemyndigheter.

Felling av viltarter etter pkt. IV

Viltlovens § 14a ble tatt inn ved revisjonen i 1993, og gir fylkesmannen anledning til å tillate felling av viltarter som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon. Bestemmelsen skal praktiseres restriktivt.

For det første må det foreligge dokumentasjon på at det finnes en eller flere aktuelle predatorer innenfor et område som predatorer andre viltarter av næringsmessig verdi. I tillegg skal predasjonens omfang være av en slik karakter at den i vesentlig grad hemmer eller reduserer byttedyrets reproduksjon.

Det framgår også av bestemmelsen at tillatelse til felling kun kan gis i tilknytning til planmessige og velfunderte tiltak. Dette innebærer at tillatelsen skal knyttes opp mot konkrete, avgrensede områder hvor det foreligger en målrettet driftsplan for vilt.

Forskriftens pkt. I gjelder også for felling av viltarter etter pkt. IV, hvilket innebærer at det skal gjennomføres forebyggende tiltak. Slike tiltak vil i denne sammenheng være å beskatte de aktuelle predatorer innenfor disse arters ordinære jakttid. Dersom beskatning av de aktuelle predatorer kan skje effektivt gjennom ordinær jakttid, skal tillatelse normalt ikke gis.

Bestemmelsen gjelder kun arter hvor det er fastsatt jakttid, og bestemmelsen er ment å kunne gi tillatelse til felling i yngletidsfredningen for disse artene.

Metoder ved felling av skadegjørende viltarter

Forskriftens dispensasjonsadgang til felling av skadegjørende viltarter gjelder kun fredningsbestemmelsene og gir ingen dispensasjon fra kravene i forskrift om våpen og ammunisjon m.v., jf bl.a våpenforskriftens § 4.10. Felling av skadegjørende viltarter skal derfor generelt følge de krav til ordinær jaktutøvelse som fremgår av viltloven med tilhørende forskrifter.

Det er imidlertid ikke nødvendig å løse jegeravgift for å delta i en skadefelling.

Databasen sist oppdatert 25. jan 2007